

невеличких за обсягами потреб конкретного клієнта. Вони підвищують споживчу цінність товару не за рахунок надвисокої якості (як пацієнти), а завдяки індивідуалізації. Підвищена гнучкість комутантів (за що вони отримали назву «сірих мишей») дає змогу їм утримувати конкурентні позиції. Зазвичай комутанти – це дрібні фірми, які використовують інновації на стадії їх старіння.

Віоленти. Орієнтуються на інновації, що здешевлюють виготовлення продукції, водночас забезпечуючи їй рівень якості, якого вимагає основна маса споживачів. За рахунок низьких цін і середньої якості фірма завжди конкурентоспроможна. Віолентом може стати фірма-експлерент на етапі використання інновації, що отримала масове визнання.

Існують фірми, які займаються суто інноваціями, вбачаючи у цьому спосіб отримання надприбутку через виведення на ринок відсутнього на ньому продукту. За свою схильність до ризику, пов'язану зі створенням радикальних інновацій, такі фірми дістали назву венчурних.

Венчурні фірми – переважно малі підприємства в прогресивних з технологічного погляду галузях економіки, що спеціалізуються у сферах наукових досліджень, розробок, створення і впровадження інновацій, пов'язаних з підвищеним ризиком.

Література

1. Білошапка В. А. Управлінська результативність в розвитку міжнародних компаній. К.: КНЕУ, 2007. 234 с.
2. Гринюк Н. А. Корпоративні підприємства: сутність та особливості. *Електронний науковий журнал «Молодий вчений»*. 2017. № 3 (43). Березень. С. 626–629. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/3/145.pdf>.
3. Гой І. В., Смелянська Т. П. Підприємництво: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 368 с.
4. Онищенко В. П. Основні концептуальні положення сучасного міжнародного менеджменту. *Економіка України*. 2008. № 11. С. 4–18.

УДК 330.1: 335.01

Белялов Т. Е., д.е.н., доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

РОЛЬ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПОСТВОЄНОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ

Українські заклади вищої освіти – це середовища для інтелектуального розвитку особистості, вивчення та розуміння навколишнього світу, вони є драйверами інновацій та основою економічного зростання України та Європи.

Активні бойові дії по всій території України, що тривають внаслідок агресії російської федерації породили цілу низку проблем у сфері вищої освіти, одна з яких – забезпечення стабільності та безперервності освітнього процесу. Насьогодні 14,33 млн українців перетнули кордон з країнами ЄС з 24 лютого 2022 року (за даними ЮНЕСКО), 440 дітей загинули, 820 отримали поранення. Під час військових дій пошкоджено 2667 закладів освіти, повністю зруйновано 331, з них пошкоджено 157 закладів ФПВО та вищої освіти, в 21 повністю зруйновано [1].

Отже, широкомасштабна агресія російської федерації проти України спричинила низку гострих проблем у сфері науки та інновацій, які потребують розв'язання навіть у таких складних умовах, коли ведуться військові дії, вже частково зруйнована або пошкоджена дослідницька інфраструктура та триває її подальше руйнування, наукова сфера втрачає науковий потенціал, наукові й науково-педагогічні працівники вимушені залишати власні домівки та місця працевлаштування. Саме тому, першочерговими

завданнями наразі постають збереження наукового потенціалу та можливостей продовження виконання розпочатих і запланованих наукових, науково-технічних робіт та інноваційних проєктів.

З метою збереження й подальшого розвитку сфери науки та інновацій, підтримки її спроможності виникає необхідність у: забезпеченні реалізації інтелектуального потенціалу країни; створенні й використанні досягнень вітчизняної та світової науки і техніки для задоволення безпекових, соціальних, економічних, культурних та інших потреб; формуванні інноваційного вектора розвитку українського суспільства з максимальною концентрацією зусиль на створенні належних умов для продовження науковцями та інноваторами наукової, науково-технічної й інноваційної діяльності та відновленні й модернізації мережі дослідницької та інноваційної інфраструктури з подальшим спрямуванням сфери науки й інновацій на задоволення першочергових потреб країни та подолання глобальних світових викликів.

Основною візією вищої освіти України є побудова конкурентоспроможної системи різноманітних закладів вищої освіти, яка завдяки співпраці з науковими установами та підприємницьким сектором формує фаховий та науковоосвітній потенціал нації на засадах безперервного професійного й особистісного розвитку, що орієнтована на найвищі досягнення та практики та інтегрована у світовий освітній та дослідницький простір.

Одним із напрямів розвитку закладів вищої освіти має стати розвиток інноваційного підприємництва та стартап-ініціативи поствоєного відновлення України.

Сьогодні українська економіка стикнулася з небаченим за всю свою історію шоком. Повномасштабне військове вторгнення північних сусідів завдало потужного удару по всіх ланках економічної системи нашої держави. Знизилося виробництво основних видів продукції, зокрема тієї, що становить основу експортного потенціалу України. Крім того, заблоковані порти, а відтак і лівова частка зовнішньої торгівлі. Нищиться транспортно-логістична, соціальна, маркетингова та інженерна інфраструктура цілих регіонів. Відбувається відтік кадрів за кордон та їх часткова передислокація на захід держави, що тимчасово викидає з активного економічного життя сотні тисяч, або й мільйони людей.

Все це ставить під загрозу можливість надійного та довготривалого закріплення успіхів Збройних сил України на фронтах нинішньої війни. Адже загальновідомим є той факт, що без надійного економічного тилу досягати військових перемог доволі складно, а забезпечити стійке повоєнне зростання – фактично неможливо. Тому сьогодні вітчизняна економіка дедалі очевидніше стає одним з пріоритетних фронтів, який визначатиме як подальший перебіг військових дій, так і спроможність нашої держави успішно відбудувуватись після їх закінчення.

Саме тому, вже сьогодні має формуватися стратегія повоєнного економічного розвитку України, орієнтована на її максимальну дерегуляцію та демонополізацію з максимальним залученням до цього процесу закладів вищої освіти.

Ідеальним середовищем для формування початкової атмосфери для інноваційного бізнес-клімату мають бути університети, що оснащені найсучаснішими технологіями. Пріоритетним завданням є створення продуктивної системи співпраці науки та підприємців шляхом інтенсифікації процесу впровадження найбільш комерційно привабливих ідей у цивільний обіг, а також одночасної підготовки до цієї мети висококваліфікованих кадрів. Стартап-ініціативи, що пропонуються закладами вищої освіти можуть демонструвати позитивну динаміку через окупацію деяких нових ринків за допомогою нових продуктів, технологій та винаходів бізнес-моделей.

Основними напрямками стартап-ініціатив має стати: безпека; гуманітарна та соціальна підтримка; інноваційна медицина; відновлення економіки, підтримка SME; освіта; відбудова інфраструктури; культура.

Отже, інноваційні пропозиції, технологічні продукти, модернізовані продукти або бізнес-моделі повинні містити інноваційні рішення, а науковці та стартапери, що їх пропонують, мають прагнути отримати новий досвід, знання та навички у провідних сферах діяльності стартапів для комерціалізації своїх напрацювань.

Література

1. Освіта України в умовах воєнного стану: інформаційно-аналітичний збірник. Київ, 2022. URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/education-of-ukraine_2022.pdf.

УДК 303.43

*Шкода М. С., д.е.н., доцент
Горкуша Олег, магістр*

Київський національний університет технологій та дизайну

РОЗРОБКА ЕФЕКТИВНОЇ БІЗНЕС-МОДЕЛІ У ПІДПРИЄМНИЦТВІ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ

Розробка ефективної бізнес-моделі є важливим інструментом стратегічного планування в підприємстві. Бізнес-модель – це опис того, як компанія збирається створювати, постачати і забезпечувати цінності для своїх клієнтів і як буде отримувати прибуток в результаті цих дій.

Основні функції бізнес-моделі полягають у визначенні цільової аудиторії, продукту або послуги, яку пропонує підприємство, каналів збуту, які використовує підприємство для досягнення своїх цілей, вартості створення продукту або послуги, та прибутку, який отримує підприємство в результаті своєї діяльності.

Підходи до формування бізнес-моделі можуть бути різними. Один з них – це пряма модель, коли підприємство отримує прибуток від продажу продукту або послуги. Інший підхід – це модель абонентської плати, коли підприємство отримує стабільний прибуток від клієнтів, які користуються послугами протягом деякого періоду часу.

Створення та вдосконалення бізнес-моделі є ключовим етапом стратегічного планування, оскільки вона дозволяє компанії визначити свої конкурентні переваги, цільову аудиторію, ресурси, які потрібні для реалізації бізнес-ідеї, та способи отримання прибутку. Бізнес-модель включає в себе різні елементи, такі як канали розповсюдження продукту або послуги, цінову політику, маркетингові стратегії, аналіз ринку та конкурентів, опис процесів виробництва та технологій тощо.

Крім того, бізнес-модель дозволяє компанії зосередитися на взаємодії зі своїми клієнтами та визначити, як вона може задовольняти їхні потреби та побажання. Вона також допомагає визначити, як компанія може пристосовуватися до змін на ринку та досягати успіху в довгостроковій перспективі.

Стратегічне планування включає в себе формування стратегії компанії, використовуючи аналіз ринку та конкурентних переваг, оцінюючи можливості та ризики, визначаючи цілі та завдання. Бізнес-модель може стати важливим інструментом стратегічного планування, оскільки вона дозволяє компанії визначити свої ключові фактори успіху та ризики, що допоможе визначити стратегію та план дій на майбутнє.

Бізнес-модель допомагає компанії визначити свою цільову аудиторію та її потреби, що дозволяє більш ефективно залучати нових клієнтів та зберігати існуючих. Вона також дозволяє компанії зосередитися на своїх ключових ресурсах та діях, що